

Förare och maskiner i bygg- och anläggningsbranschen

Maskinförare

För att köra följande maskiner erfordras enligt kollektivavtal e-bok (utbildningsbok) eller yrkesbevis.

Mobila arbetsmaskiner

- Lastmaskin
- Grävmaskin
- Grävlastare
- Teleskoptruck
- Bandschaktare
- Motorschaktvagn
- Väghyvel
- Pålmaskin
- Mobilkran
- Betongpump
- Tornkran

Basmaskinen avgör vilken maskintyp maskinen tillhör. Råder tveksamhet kontrollera i överensstämelseintyget (CE-dokumentet). Om man till exempel sätter på ett grävaggregat på en kompaktlastare så räknas den fortfarande som en lastmaskin.

Beträffande besiktningskrav såsom kontroll-, revisions- och återkommande besiktning av mobila arbetsmaskiner hänvisas till gällande lagstiftning. Du kan även läsa mer om detta i ME-handboken.

Utbildningsbok eller Yrkesbevis krävs om maskinen inklusive aggregat har en bruttovikt om 1500 kg eller mer. För en kran gäller kravet om lyftkapaciteten är 5 tonmeter eller mer.

Utbildning

Innan utbildning av maskinförare skall ske, kontakta BYN i din region. Du hittar kontaktuppgifterna på www.byn.se

Som blivande maskinförare skall du tillgodogöra dig din grundutbildning innan praktisk utbildning på maskin får ske. BYN regionalt ser till att du får tillgång till detta material. Därefter utfärdar BYN regionalt e-boken som berättigar till körning under handledning.

Din BYN-region hjälper dig med information kring godkända utbildningsgivare och kompetensprov m m.

Det svarta plastkortet – utbildningsintyget – är en form av valideringsintyg som du får efter genomförd grundutbildning. Om du är anställd i ett företag med kollektivavtalet mot bygg och anläggningsindustrin gäller det inte som underlag för att köra maskinen. Du ska i stället kontakta din BYN-region för att få ut en e-bok alternativt ett yrkesbevis.

I dag finns ett samarbete mellan BYN och TYA (Transportfackens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd) som innebär att vi erkänner varandras yrkesbevis. Mer information hittar du på www.byn.se

Breddningsutbildning

Förare som har yrkesbevis på maskin och skall framföra annan maskin, till exempel grävmaskin i stället för lastmaskin, skall genomgå så kallad Breddningsutbildning. Denna utbildning anmäls till BYN regionalt som hjälper till med upplägget.

Efter genomgången Breddningsutbildning införs den nya maskinen på förarens yrkesbevis genom utbyte av beviset.

FORDONSSLAG	MASKINTYP	KÖRKORTS- BEHÖRIGHET	YRKESBEVIS/ UTBILDNINGSS- BOK	UTBILDNINGSS- KRAV ENL AML
MOBILA ARBETSMASKINER	BETONGPUMP	Traktor/AM	×	×
	BETONGPUMP	B	×	×
	BETONGPUMP	C	×	×
	MOBILKRAN	Traktor/AM	×	×
	MOBILKRAN	B	×	×
	MOBILKRAN	C	×	×
	SEMIMOBILKRAN	Se mobilkran	×	×
	TORNKRAN		×	×
	TELESKOPTRUCK	Traktor/AM	×	×
	TELESKOPTRUCK	B	×	×
	GRÄVLASTARE	Traktor/AM	×	×
	GRÄVLASTARE	B	×	×
	GRÄVMASKIN hjul	Traktor/AM	×	×
	GRÄVMASKIN hjul	B	×	×
	GRÄVMASKIN band		×	×
	LASTMASKIN hjul	Traktor/AM	×	×
	LASTMASKIN hjul	B	×	×
	LASTMASKIN band		×	×
MOTORSCHAKTVAGN		×	×	
PÅLMASKIN		×	×	
VÄGHYVEL	Traktor/AM	×	×	
VÄGHYVEL	B	×	×	
TRANSPORTFORDON	FORDONSKRAN över 12 tm			×
	LASTBIL	C1 C1E C CE		
	TRAKTOR	Traktor/AM		
	TRUCK (gaffeltruck, motviktstruck)		Truckförar- utbildning	×
	Tung terrängvagn/Dumper	B		×
	Tung terrängvagn/Dumper	C		×
	Tung terrängvagn/Dumper	B		×
	Tung terrängvagn/Dumper	C		×
	SLÄPVAGN efter	B		
	SLÄPVAGN efter motorredskap klass II	Traktor/AM		
	EFTERFORDON	Beroende av dragfordon		
	VARNINGSBIL	C		

KOMMENTARER / ANMÄRKNINGAR

Motorredskap klass II
Motorredskap klass I

Motorredskap klass II
Motorredskap klass I
Tung lastbil

Se mobilkran

Hit räknas även bockkranar och staplingskranar

Motorredskap klass II
Motorredskap klass I
Motorredskap klass II
Motorredskap klass I

Motorredskap klass II
Motorredskap klass I

Hit räknas även spontmaskin, bormaskin och KC-maskin

Motorredskap klass II
Motorredskap klass I

Kan vara monterad på olika typer av fordon

Tung lastbil med totalvikt av högst 7,5 ton och personbil med totalvikt över 3,5 men inte 7,5 ton samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan bil.

Tung lastbil som omfattas av behörighet C1 eller B och ett eller flera släpfordon som är kopplade till sådan bil om bilens och släpfordonens sammanlagda totalvikt inte överstiger 12 ton.

Tung lastbil och personbil tyngre än 3,5 ton samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan bil.

Tung lastbil som omfattas av behörighet C samt ett eller flera släpfordon, oavsett vikt, som är kopplade till sådan bil.

Traktortåg i yrkesmässig trafik körkortsbehörighet C/CE

Undantagna från krav på trafiktillstånd är företag som uteslutande bedriver yrkesmässig trafik med fordon som har en högsta tillåtna hastighet av 40 km/h

Se AFS 2006:5 Användning av truckar.

Registrerat fordon max 30 km/h (Ej yrkesmässig trafik)

Registrerat fordon max 30 km/h (Yrkesmässig trafik)

Registrerat fordon max 50 km/h (Ej yrkesmässig trafik)

Registrerat fordon max 50 km/h (Yrkesmässig trafik) undantagna från krav på trafiktillstånd är företag som uteslutande bedriver yrkesmässig trafik med fordon som har en högsta tillåtna hastighet av 40 km/h.

Släpvagn ska alltid vara registrerad. På oskattad släpvagn får endast tillbehör till maskin och förare motorredskap klass I transporteras.

Oskattad släpvagn får endast transportera tillbehör till maskin och förare. Transporteras annat gods/material ska fordonet registreras och skattas som trafiktraktor.

T ex båtvagn, maskapsvagn, tankvagn. Samtliga oregistrerade.

Krävs för dispenstransport, t ex tung/bred/lång

Vad säger Arbetsmiljölagen

Allmänt för arbetsgivare

Arbetsmiljölagen Kap.3 3§

Arbetsgivaren skall förvissa sig om att arbetstagaren har den utbildning som behövs och vet vad han har att iakttaga för att undgå risker i arbetet.

AFS 2001:1 Systematiskt arbetsmiljöarbete 7§

Arbetsgivaren skall se till att arbetstagarens kunskaper om arbetet och riskerna i arbetet är tillräckliga för att ohälsa och olycksfall skall förebyggas och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås.

I kommentarerna påpekas: Det är viktigt att arbetsgivaren ser till att kunskaperna hela tiden hålls aktuella.

OBS! Vid förändring av motorredskap klass I och II, oavsett plats gäller Körkortslagen (KKL) och Körkortsförordningen (KKF) samt Trafikverkets författningssamling (TVFS).

Enligt AFS 2012:3 Minderårigas arbetsmiljö, är det inte tillåtet att en person under 18 år kör och hanterar motorredskap av samtliga typer (mobila arbetsmaskiner).

Allmänt på arbetsplatser

AFS 1999:3 15§ Byggnads- och anläggningsarbete

Byggarbetsmiljösamordnaren (oavsett om det gäller BAS-P eller BAS-U) skall ha överinseende över kontrollen, dels att tekniska anordningar är behörigen besiktigade och provade, dels att förare av sådana anordningar har tillräcklig kompetens.

OBS! Vid arbete med lyftanordning och truckar krävs utöver såväl teoretiska som praktiska kunskaper arbetsgivarens skriftliga tillstånd för att få utföra arbete med maskinen/maskinerna. Se AFS 2006:5 19§ samt 2006:6 29§ samt kommentarer till §§.

Viktiga författningar från Arbetsmiljöverket (www.av.se)

- AFS 1994:48 Maskiner
- AFS 1999:3 Byggnads- och anläggningsarbete
- AFS 2003:6 Besiktning av lyftanordningar och vissa andra tekniska anordningar
- AFS 2006:4 Användning av arbetsutrustning
- AFS 2006:5 Användning av truckar
- AFS 2006:6 Användning av lyftanordningar och lyftredskap
- AFS 2008:3 Maskiner och vissa andra tekniska anordningar (maskindirektivet)
- AFS 2012:2 Belastningsergonomi
- AFS 2012:3 Minderårigas arbetsmiljö: det är inte tillåtet att en person under 18 år kör och hanterar motorredskap av samtliga typer (mobila arbetsmaskiner).

TÄNK PÅ:

- att samordningsansvarig eller Bas-P/Bas-U har en skyldighet att kontrollera förarbevis samt fordonets samtliga besiktningsunderlag (maskinbesiktning och om sådan finns kontrollbesiktning).
- att arbetsmiljölagen alltid gäller oavsett maskin och kompetens.
- att kontakta BYN regionalt vid frågor om utbildning eller kompetensprov.

Bra adresser

www.av.se (Arbetsmiljöverket)

www.bygg.org (Sveriges Byggindustrier)

www.byggnads.se (Svenska Byggnadsarbetareförbundet)

www.byn.se (Byggnadsindustrins Yrkesnämnd)

www.me.se (Maskinentreprenörerna)

www.seko.se (Facket för Service och Kommunikation)

www.trafikverket.se (Trafikverket)

www.tya.se

www.mobilkranforeningen.se

Västberga allé 5, 9 tr, Box 42136, 126 15 Stockholm

Telefon: 08-564 881 60, Fax: 08-564 881 79

E-post: info@byn.se www.byn.se